

فهرست مطالب

بخش اول : اصول ۱ تا ۶۱ و ۱۵۲ تا ۱۵۵ قانون اساسی

سؤالات مقدمه قانون اساسی، اصول کلی، زبان، خط، تاریخ و ۱۳

متن قانون اساسی (اصول ۱ تا ۶۱ و ۱۵۲ تا ۱۵۵) به انضمام نظریات شورای نگهبان..... ۲۷

فصل اول: اصول کلی ۲۷

فصل دوم : زبان، خط، تاریخ و پرچم رسمی کشور ۳۱

فصل سوم: حقوق ملت ۳۲

فصل چهارم : اقتصاد و امور مالی ۳۷

فصل پنجم: حق حاکمیت ملت و قوای ناشی از آن ۴۲

فصل دهم : سیاست خارجی ۴۳

پاسخنامه بخش اول: مقدمه قانون اساسی، اصول کلی، زبان، خط، تاریخ و ۴۵

بخش دوم: اصول ۶۲ تا ۹۹

سؤالات قوه مقننه (مجلس و شورای نگهبان)..... ۵۵

متن قانون اساسی (اصول ۶۲ تا ۹۹) به انضمام نظریات شورای نگهبان ۷۹

مبحث اول- مجلس شورای اسلامی ۷۹

مبحث دوم - اختیارات و صلاحیت مجلس شورای اسلامی ۸۲

پاسخنامه بخش دوم: قوه مقننه ۹۵

بخش سوم : اصول ۱۰۰ تا ۱۰۶**سؤالات شوراها..... ۱۲۱**

۱۲۴ ..... متن قانون اساسی (اصول ۱۰۰ تا ۱۰۶) به انضمام نظریات شورای نگهبان

۱۲۴ ..... فصل هفتم: شوراها

۱۲۷ ..... پاسخنامه بخش سوم: شوراها

بخش چهارم : اصول ۱۰۷، ۱۰۹، ۱۱۰ و ۱۱۱**سؤالات رهبری..... ۱۳۱**

متن قانون اساسی (اصول ۱۰۷، ۱۰۹، ۱۱۰ و ۱۱۱) به انضمام نظریات شورای نگهبان

۱۳۴ ..... فصل هشتم : رهبر یا شورای رهبری

۱۳۴ ..... پاسخنامه بخش چهارم: رهبری

۱۳۷ ..... پاسخنامه بخش چهارم: رهبری

بخش پنجم : اصول ۱۱۳ تا ۱۵۱**سؤالات قوه مجریه..... ۱۳۹**

۱۵۴ ..... متن قانون اساسی (اصول ۱۱۳ تا ۱۵۱) به انضمام نظریات شورای نگهبان

۱۵۴ ..... فصل نهم : قوه مجریه

۱۵۴ ..... مبحث اول- ریاست جمهوری و وزراء

۱۶۸ ..... مبحث دوم- ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

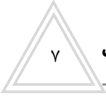
۱۷۱ ..... پاسخنامه بخش پنجم: قوه مجریه

بخش ششم: اصول ۱۵۶ تا ۱۷۴**سؤالات قوه قضائیه..... ۱۸۷**

۱۹۵ ..... متن قانون اساسی (اصول ۱۵۶ تا ۱۷۴) به انضمام نظریات شورای نگهبان

۱۹۵ ..... فصل یازدهم: قوه قضائیه

۲۰۱ ..... پاسخنامه بخش ششم: قوه قضائیه

بخش هفتم : اصول ۱۰۸، ۱۱۲، ۱۷۵ و ۱۷۶

سؤالات مجلس خبرگان، مجمع تشخیص مصلحت نظام، صدا و سیما و شورای عالی امنیت ملی..... ۲۰۷

متن قانون اساسی (اصول ۱۰۸، ۱۱۲، ۱۷۵ و ۱۷۶) به انضمام نظریات شورای نگهبان

۲۱۳ .....

۲۱۵ ..... فصل دوازدهم: صدا و سیما

۲۱۵ ..... فصل سیزدهم: شورای عالی امنیت ملی

۲۱۷ ..... پاسخنامه بخش هفتم

بخش هشتم: اصل ۱۷۷

سؤالات بازنگری قانون اساسی ۲۲۳

۲۲۵ ..... متن قانون اساسی (اصل ۱۷۷)

۲۲۵ ..... فصل چهاردهم: بازنگری در قانون اساسی

۲۲۷ ..... پاسخنامه بخش هشتم: بازنگری قانون اساسی

کلیات حقوق اساسی

بخش اول: سؤالات ویژگی‌های حقوق اساسی ۲۳۱

۲۳۵ ..... پاسخنامه بخش اول: ویژگی‌های حقوق اساسی

بخش دوم: سؤالات قانون اساسی ۲۳۷

۲۴۱ ..... پاسخنامه بخش دوم: قانون اساسی

بخش سوم: سؤالات دولت – کشور و انواع آن ۲۴۵

۲۵۵ ..... پاسخنامه بخش سوم: دولت – کشور و انواع آن

بخش چهارم: سؤالات رژیم‌های سیاسی ۲۶۱

۲۶۷ ..... پاسخنامه بخش چهارم: رژیم‌های سیاسی

- ۲۷۱ ..... بخش پنجم: سؤالات حقوق فردی و آزادی‌های عمومی
- ۲۷۳ ..... پاسخنامه بخش پنجم: حقوق فردی و آزادی‌های عمومی
- ۲۷۵ ..... بخش ششم: سؤالات تفکیک قوا، قوه مجریه و اثرات متقابل قوای مقننه و مجریه
- ۲۸۵ ..... پاسخنامه بخش ششم: تفکیک قوا، قوه مجریه و اثرات متقابل قوای مقننه و مجریه
- ۲۹۱ ..... بخش هفتم: سؤالات پارلمان
- ۲۹۳ ..... پاسخنامه بخش هفتم: پارلمان
- ۲۹۷ ..... بخش هشتم: سؤالات قوه قضائیه
- ۲۹۹ ..... پاسخنامه بخش هشتم: قوه قضائیه
- ۳۰۱ ..... بخش نهم: سؤالات انتخابات
- ۳۰۵ ..... پاسخنامه بخش نهم: انتخابات
- ۳۰۷ ..... سؤالات درس حقوق اساسی آزمون وکالت مرکز وکلاء سال ۱۴۰۰
- ۳۱۱ ..... پاسخنامه سؤالات درس حقوق اساسی آزمون وکالت مرکز وکلاء سال ۱۴۰۰
- ۳۱۹ ..... سؤالات درس حقوق اساسی آزمون وکالت مرکز وکلاء سال ۱۴۰۱
- ۳۲۳ ..... پاسخنامه سؤالات درس حقوق اساسی آزمون وکالت مرکز وکلاء سال ۱۴۰۱
- ۳۲۷ ..... سؤالات درس حقوق اساسی آزمون ارشد حقوق سال ۱۴۰۱
- ۳۳۱ ..... پاسخنامه سؤالات درس حقوق اساسی آزمون ارشد حقوق سال ۱۴۰۱
- ۳۳۵ ..... منابع

پیشگفتار

باتوجه به اضافه شدن درس حقوق اساسی به سرفصل دروس آزمون ورودی کارآموزی و کالت دادگستری، وجود منبعی جامع جهت مطالعه قانون اساسی و نظریات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان و همچنین تمرین و حل مساله در این درس ضروری بود، از این رو، نگارندگان که خود از وکلای دادگستری و فارغ التحصیلان مقطع کارشناسی ارشد حقوق عمومی دانشگاه شهید بهشتی تهران می باشند، اهتمام خود را برای تدوین و ارائه اثر حاضر جزم نمودند. کتاب حاضر، مشتمل بر متن قانون اساسی و نظریات شورای نگهبان و کلیه سوالات درس حقوق اساسی در آزمون های کارشناسی ارشد سراسری و دانشگاه آزاد از سال ۱۳۸۰ تا آخرین آزمون برگزار شده یعنی سال ۱۴۰۰ به صورت طبقه بندی شده می باشد. کتاب دارای دو فصل اصلی با عناوین «حقوق اساسی ایران» و «کلیات حقوق اساسی» می باشد. که فصل اول (حقوق اساسی ایران) در ۸ بخش به ترتیب فصل بندی قانون اساسی، تدوین گردیده است. و به این نحو تقسیم شده که ابتدا سوالات مربوط به آن فصل، سپس متن قانون اساسی به همراه نظریات شورای نگهبان در ذیل هر اصل، و در نهایت پاسخنامه تشریحی آن بخش ارائه شده است. فصل دوم کتاب « کلیات حقوق اساسی» نیز که منبع اصلی آن کتاب بی بدیل « بایسته های حقوق اساسی » نوشته استاد فقید دکتر ابوالفضل قاضی می باشد، در ۹ بخش تدوین شده است، که بیشتر مورد استفاده داوطلبان آزمون های کارشناسی ارشد و دکتری می باشد. لیکن بدلیل نبود نمونه سوال آزمون و کالت برای این درس در زمان نگارش کتاب حاضر، مطالعه بخش دوم کتاب نیز به داوطلبان آزمون و کالت توصیه می شود. پاسخ تمامی سوالات بصورت مستند و مستدل از متن قوانین و مقررات و آثار اساتید محترم و معزز بیان شده است و در خصوص اکثر سوالات نکات مرتبط و دلیل نادرست بودن سایر گزینه ها هم بیان شده است.

همچنین جهت دسترسی و سهولت خوانندگان محترم، در هر بخش از فصل حقوق اساسی ایران، کلیه اصول قانون اساسی، نظریات مشورتی و تفسیری شورای نگهبان مرتبط با آن بخش نیز ذکر شده است و به عبارت اخری خوانندگان محترم به تمامی اصول قانون اساسی و نظریات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان در این کتاب دسترسی دارند لازم به ذکر است که مولفان این کتاب در حال تهیه درسنامه حقوق اساسی مخصوص آزمون‌های فوق نیز می‌باشند. در پایان از مدیریت محترم انتشارات کتاب آوا جناب آقای کاظمی به جهت پیگیری موضوع و فراهم آوردن مقدمات و چاپ و انتشار اثر حاضر کمال تشکر و امتنان را دارد.

محسن جعفری - محمد عبدالهیان

تأبستان ۱۴۰۰

شماره های ارتباطی و واتساپ جهت ارتباط با نویسندگان و بیان انتقادات ، پیشنهادات و سفارش کتاب : ۰۹۳۹۰۳۲۹۹۱۸ (محمد عبدالهیان) و ۰۹۱۰۳۱۶۰۲۴۲ و ۰۹۱۲۵۱۳۲۴۱۴ (محسن جعفری)

پیشگفتار چاپ دوم

باتوجه به اتمام چاپ اول کتاب در ظرف دو ماه از تاریخ انتشار و برگزاری آزمون وکالت مرکز وکلای قوه قضائیه سال ۱۴۰۰ و انتشار اولین سری سوالات درس حقوق اساسی در آزمون وکالت، بران شدیم که چاپ دوم کتاب مشتمل بر سوالات حقوق اساسی آزمون مذکور همراه با پاسخنامه کاملاً تشریحی باشد. برابر بررسی صورت گرفته، تعداد ۹ سوال از ۱۰ سوال درس حقوق اساسی آزمون وکالت ۱۴۰۰ در کتاب حاضر وجود داشته و داوطلبان با مطالعه کتاب حاضر قادر بوده اند، نمره ۹۰ درصد را در درس حقوق اساسی کسب نمایند. همچنین باتوجه به اینکه کتاب حاضر در برگزیده سوالات درس کلیات حقوق اساسی و درس حقوق اساسی ایران می باشد و از طرفی، برابر اعلام کانون و مرکز وکلاء منبع درس حقوق اساسی در آزمون وکالت، صرفاً حقوق اساسی ایران می باشد، لذا مطالعه قسمت اول کتاب یعنی حقوق اساسی ایران به داوطلبان آزمون وکالت توصیه و پیشنهاد می گردد.

در پایان، ضمن بیان این موضوع که «کتاب جامع درسنامه حقوق اساسی ویژه آزمون وکالت» تألیف نگارندگان کتاب حاضر، در حال چاپ و انتشار توسط انتشارات محترم کتاب آوا می باشد، از مدیریت محترم انتشارات مذکور جناب آقای کاظمی بخاطر پیگیری و حمایت از اثر حاضر صمیمانه سپاسگذاری می نمائیم.

محسن جعفری - محمد عبدالهیان

دی ماه ۱۴۰۰

حقوق اساسی ایران

مقدمه قانون اساسی، اصول کلی، زبان، خط، تاریخ و پرچم رسمی کشور، حقوق ملت، اقتصاد و امور مالی، حق حاکمیت و سیاست خارجی (اصول ۱ تا ۶۱ و ۱۵۲ تا ۱۵۵)	بخش ۱:
قوه مقننه (اصل ۶۲ تا ۹۹)	بخش ۲:
شوراها (اصول ۱۰۰ تا ۱۰۶)	بخش ۳:
رهبری (اصول ۱۰۷، ۱۰۹، ۱۱۰ و ۱۱۱)	بخش ۴:
قوه مجریه (اصول ۱۱۳ تا ۱۵۱)	بخش ۵:
قوه قضائیه (اصل ۱۵۶ تا ۱۷۴)	بخش ۶:
صدا و سیما، شورای عالی امنیت ملی، مجمع تشخیص مصلحت و مجلس خبرگان (اصول ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۰۸، ۱۱۲)	بخش ۷:
بازنگری قانون اساسی (اصل ۱۷۷)	بخش ۸:

بخش اول : اصول ۱ تا ۶۱ و ۱۵۲ تا ۱۵۵ قانون اساسی سوالات مقدمه قانون اساسی، اصول کلی، زبان، خط، تاریخ و ...

۱- آزادی مردم یکی از اصول بنیادین نظام جمهوری اسلامی است؛ در این خصوص:

(سراسری ۸۰)

- ۱) آزادی‌های مشروع را به هیچ بهانه‌ای حتی با وضع قانون نمی‌توان سلب کرد.
- ۲) آزادی افراد را نمی‌توان سلب کرد مگر به‌موجب قانون.
- ۳) در صورت در خطر قرار گرفتن استقلال و امنیت ملی، «سلب آزادی» با تصویب مجلس ایرادی ندارد.
- ۴) «سلب آزادی» به‌موجب قانون و اعمال محدودیت‌های ضروری حق دولت با تصویب مجلس است.

(سراسری ۸۰)

۲- کدام یک از عبارات ذیل قانونی است؟

- ۱) به لحاظ آن‌که مقام رهبری مافوق همه قوانین است، حق تحقیق و تفحص مجلس در تمام امور، بر نهادهای وابسته به رهبری، خلاف قانون اساسی است.
- ۲) تفتیش عقاید مطلقاً ممنوع است و هیچ‌کس را نمی‌توان به صرف داشتن عقیده‌ای مورد مؤاخذه قرار داد.
- ۳) رئیس‌جمهور، در مقام مسئولیت و پاسداری قانون اساسی، حق نظارت بر تمام نهادها را دارد، مگر در مورد رهبری که مافوق قانون است و قوه قضائیه که مستقل است.

۴) رهبری در برابر قوانین اصولاً با دیگر افراد مردم مساوی است، اما در مقام اعمال ولایت مطلقه مافوق همه قوانین حتی قانون اساسی است.

۳- حکومت ایران جمهوری اسلامی است که:

(آزاد ۸۰)

- ۱) ملت ایران با فتوای امام خمینی (ره) به آن رأی مثبت داد.
- ۲) امام خمینی (ره) آن را بنیان‌گذاری و تأسیس نمود.
- ۳) ملت ایران براساس اعتقاد دیرینه‌اش به حکومت حق و عدل و قرآن به آن رأی مثبت داد.
- ۴) با فتوای امام خمینی (ره) و اطاعت مردم رسمیت یافت.

۴- در مورد نشریات و مطبوعات:

(آزاد ۸۰)

- ۱) مطبوعات حق انتقاد از قانون اساسی و نهادهایی همچون شورای نگهبان را ندارند.
- ۲) مطبوعات در بیان مطالب آزادند، مگر آن‌که مخل به مبانی اسلام یا حقوق عمومی باشد.
- ۳) رسیدگی به جرایم مطبوعاتی علنی و در حضور هیأت منصفه خواهد بود، مگر به تشخیص دادگاه.
- ۴) فقط رسیدگی به جرایم سیاسی مطبوعات علنی و در حضور هیأت منصفه خواهد بود.

۵- براساس اصل قانون بودن مجازات مقرر در قانون اساسی:

(آزاد ۸۰)

- ۱) در صورتی که مجازاتی را قانون مقرر نداشته باشد، قاضی موظف است برای یافتن مجازات به فتاوی معتبر مراجعه نماید.
- ۲) تشخیص جرم قانوناً با قاضی است و در صورت سکوت قانون، وی می‌تواند برای اعمال مجازات قانونی به فتاوی معتبر مراجعه نماید.
- ۳) حکم به مجازات و اجرای آن باید تنها از طریق دادگاه صالح و به موجب قانون باشد.
- ۴) قاضی حق تفسیر موسع ندارد؛ اما می‌تواند برای یافتن و اعمال مجازات قانونی، با استفاده از قاعده قیاس، به دیگر قوانین مراجعه کند.

۶- نظام اقتصادی جمهوری اسلامی بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی استوار است و:

(سراسری ۸۱)

- ۱) دولت، به‌عنوان مالک، با هدف توسعه اقتصادی، حق دارد مبادرت به خصوصی‌سازی نماید.
- ۲) دولت، به‌عنوان مالک، حق دارد در برخی موارد مالکیت دولتی مقرر در قانون اساسی را با تصویب مجلس، به بخش خصوصی واگذار کند.

۳) بازرگانی خارجی در محدوده، بخش دولتی و غیرقابل واگذاری به بخش خصوصی است.

۴) انحصار بازرگانی خارجی در دست دولت خلاف شرع و خلاف مصلحت بازار اسلامی است.

۷- سیاست خارجی جمهوری اسلامی براساس نفی سلطه‌جویی و سلطه‌پذیری استوار است.

(سراسری ۸۱)

بنابراین:

۱) دادن امتیاز تشکیل شرکت‌ها به خارجی‌ان ممنوع است، مگر با تصویب سه چهارم نمایندگان مجلس.

۲) هر گونه قرارداد بین‌المللی که موجب سلطه بیگانه بر کشور گردد، ممنوع است.

۳) جمهوری اسلامی حق حمایت و همکاری مادی و نظامی با نهضت‌های آزادی‌بخش را داراست.

۴) گرفتن و دادن وام و استخدام کارشناسان خارجی ممنوع است، مگر با تصویب دو سوم نمایندگان.

۸- احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی

(سراسری ۸۱)

شناخته شده:

۱) بدون کسب مجوز از وزارت کشور حق فعالیت ندارند.

۲) با اجازه کمیسیون ماده ۱۰ قانون احزاب آزادند.

۳) براساس مرامنامه مصوب دولت تشکیل می‌شوند و به فعالیت می‌پردازند.

۴) به شرط عدم نقض اصول استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهوری اسلامی، آزاد به تشکیل و فعالیت‌اند.

۹- در نظام جمهوری اسلامی ایران:

۱) سلب آزادی‌های مشروع، تفتیش عقاید، شکنجه و هتک حرمت و حیثیت متهمان و محکومان و زندانیان مطلقاً ممنوع و موجب مجازات است.

۲) تفتیش عقاید مطلقاً ممنوع است، اما سلب آزادی‌های مشروع با تجویز قانون امکان‌پذیر خواهد بود.

۳) نمایندگان مجلس را نمی‌توان به سبب نظراتی که در مجلس اظهار کرده‌اند تعقیب یا توقیف کرد، مگر با تفسیر شورای نگهبان

۴) آزادی افراد غیرقابل سلب است، مگر برای حفظ استقلال کشور با تصویب شورای عالی امنیت ملی.

۱۰- با توجه به این که «نهی سلطه‌گری و سلطه‌پذیری» مورد توجه و تأکید قانون‌گذار اساسی کشور ما است: (آزاد ۸۱)

۱) استقرار هر گونه پایگاه نظامی خارجی در کشور ممنوع است، مگر به‌عنوان استفاده‌های صلح‌آمیز.

۲) انعقاد قراردادهای بین‌المللی نظامی از صلاحیت‌های انحصاری شورای عالی امنیت ملی است.

۳) استخدام کارشناسان خارجی و قرض و استقراض خارجی مطلقاً ممنوع است.

۴) انعقاد هر گونه قرارداد که موجب سلطه بیگانه بر منابع کشور گردد، ممنوع است.

۱۱- به موجب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اصل، براثت است مگر آن که:

(سراسری ۸۲)

۱) متهم قانوناً دستگیر شده باشد.

۲) جرم او در دادگاه صالح ثابت گردد.

۳) جرمش در زمان بازداشت محرز باشد.

۴) در حال ارتکاب جرم، دستگیر و بازداشت شده باشد.

۱۲- کدام یک از عبارات ذیل صحیح است؟ (آزاد ۸۲)

۱) موارد بخشودگی و معافیت مالیاتی به‌موجب قانون و موارد تخفیف آن به‌وسیله وزارت امور اقتصادی و دارائی تعیین می‌شود.

۲) موارد بخشودگی و معافیت مالیاتی به‌موجب قانون و موارد تخفیف آن به‌وسیله هیأت وزیران مشخص می‌گردد.

۳) موارد بخشودگی، معافیت و تخفیف مالیاتی به‌موجب قانون مشخص می‌شود.

۴) موارد بخشودگی و معافیت مالیاتی به‌موجب قانون و موارد تخفیف به‌وسیله شورای عالی مالیاتی مشخص می‌گردد.

۱۳- تشکیل و فعالیت احزاب سیاسی، به شرط رعایت موازین قانون اساسی آزاد است درعین حال:

- (۱) تشکیل احزاب مخالف دولت ممنوع است و با مخالفت قانونی کمیسیون ماده ۱۰ قانون احزاب مواجه خواهد شد.
- (۲) تشکیل احزاب با اجازه حکومت آزاد است که از طریق کمیسیون ماده ۱۰ قانون احزاب مجوز آن صادر می‌شود.
- (۳) اصل آزادی احزاب شامل ملی‌گراها و وابستگان به استکبار جهانی نمی‌شود.
- (۴) هیچ‌کس را نمی‌توان از شرکت و عضویت در احزاب منع کرد یا به شرکت و عضویت در یکی از آنها مجبور ساخت.

۱۴- در نظام جمهوری اسلامی ایران:

- (۱) اداره امور کشور، به شرط نظارت مطلق و استصوابی شورای نگهبان در تمام موارد، به اتکای آرای عمومی است.
- (۲) آزادی‌های مشروع ملت قابل سلب نیست، مگر به موجب قانون.
- (۳) اقلیت‌های دینی شناخته شده دارای پاره‌ای از حقوق و آزادی‌های سیاسی و استقلال در احوال شخصیه می‌باشند.
- (۴) تابعیت اصلی ایران که برای نمایندگان مجلس الزامی است، قضات و نمایندگان شوراهای اسلامی محلی را شامل نمی‌شود.

۱۵- کدام عبارت زیر مطابق قانون اساسی ایران است؟

- (۱) تفتیش عقاید ممنوع است، مگر به حکم قانون.
- (۲) حیثیت و مال اشخاص به‌طور مطلق از تعرض مصون است.
- (۳) تشکیل اجتماعات و راهپیمایی‌ها بدون حمل سلاح به‌طور مطلق آزاد است.
- (۴) نشریات در بیان مطالب آزادند مگر این‌که مخل به مبانی اسلام یا حقوق عمومی باشند.

۱۶- مهم‌ترین حقوق سیاسی اقلیت‌های دینی در ایران:

- (۱) آزادی در انجام مراسم عبادی و سیاسی است.
- (۲) حق تشکّل و حق نمایندگی است.
- (۳) آزادی اجتماعات است.
- (۴) صرفاً حق تشکّل است.

(سراسری ۸۳)

۱۷- اصل برائت متضمن این است که:

- ۱) کسی را می‌توان مجرم خطاب کرد که به صراحت، قانون در حق او چنین حکم کند.
- ۲) بر کسانی اطلاق دارد که جرم آن‌ها در دادگاه رد و حکم بر برائت صادر شود.
- ۳) همه اشخاص برائت دارند مگر این که جرم آن‌ها در ادارات دادگستری ثابت شود.
- ۴) هیچ‌کس از نظر قانون مجرم شناخته نمی‌شود مگر این که جرم او در دادگاه صالحه ثابت شود.

(آزاد ۸۳)

۱۸- کدام یک از عبارات ذیل قانونی است؟

- ۱) تفتیش عقاید ممنوع است و هیچ‌کس را نمی‌توان به‌صرف داشتن عقیده‌ای مورد تعرض و مؤاخذه قرار داد، مگر در مواردی که قانون تجویز می‌کند.
- ۲) حیثیت، جان، مال، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است مگر در مواردی که قانون تجویز می‌کند.
- ۳) هرگونه شکنجه برای گرفتن اقرار ممنوع است مگر از طریق حکم تعریزی حاکم شرع و به‌موجب قانون.
- ۴) اصل، برائت است، مگر در صورت تعقیب و دستگیری قانون.

(آزاد ۸۳)

۱۹- در نظام جمهوری اسلامی ایران:

- ۱) تفتیش عقاید، سلب آزادی‌ها و شکنجه مطلقاً ممنوع است.
- ۲) تفتیش عقاید مطلقاً ممنوع است. اما سلب آزادی‌های مشروع با تجویز قانون امکان‌پذیر خواهد بود.
- ۳) آزادی افراد غیرقابل سلب است، مگر برای حفظ استقلال کشور با تصویب دو سوم مجموع نمایندگان مجلس شورای اسلامی.
- ۴) سلب و محدودیت آزادی‌ها حتی با تصویب قانون ممنوع است.

(آزاد ۸۴)

۲۰- در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران:

- ۱) اصل بر برائت است، مگر در صورت دستگیری با حکم قانون.
- ۲) حیثیت افراد از تعرض مصون است، مگر در مواردی که قانون معین می‌کند.
- ۳) شکنجه برای گرفتن اقرار ممنوع است، مگر به حکم دادگاه به جرم عدم بیان حقیقت به‌عنوان تکلیف شرعی.
- ۴) تفتیش عقاید دینی مطلقاً ممنوع و تفتیش عقاید ضاله به حکم دادگاه آزاد است.

(آزاد ۸۴)

۲۱- کدام یک از عبارات ذیل صحیح نیست:

- ۱) کلیه دریافت‌های دولت در حساب‌های خزانه‌داری کل متمرکز می‌شود.
- ۲) بودجه سالانه کشور از طرف دولت تهیه و برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌گردد.
- ۳) پرداخت‌های دولت در حدود اعتبارات مصوب به وسیله آیین‌نامه‌های مربوط انجام می‌گیرد.
- ۴) دیوان محاسبات به کلیه حساب‌های وزارتخانه‌ها رسیدگی یا حسابرسی می‌نماید.

(سراسری ۸۵)

۲۲- کدام یک از احکام قانونی زیر در ایران، مطلق نیست؟

- ۱) شکنجه ممنوع است.
- ۲) حکومت نظامی ممنوع است.
- ۳) تفتیش عقاید ممنوع است.
- ۴) فروش بناها و اموال دولتی غیرمنحصربه‌فرد ممنوع است.

(آزاد ۸۵)

۲۳- در نظام جمهوری اسلامی ایران:

- ۱) هیچ‌کس حق ندارد حاکمیت خدادادی انسان بر سرنوشت خویش را از انسان سلب کند یا در اختیار منافع فرد یا گروه خاص قرار دهد.
- ۲) اداره امور کشور به اتکای آرای عمومی است، مگر در مواردی که قانون استثنا می‌کند.
- ۳) شورای نگهبان در نظارت استصوابی خود بر انتخابات، می‌تواند صلاحیت داوطلبانی را که صلاح نمی‌داند، رد کند.
- ۴) شورای عالی امنیت ملی، به منظور تأمین منافع ملی و پاسداری از انقلاب اسلامی، حق دارد رأساً انتخابات عمومی را متوقف کند.

۲۴- برای آزادی مذاهب در ایران چه حکمی در قانون اساسی پیش‌بینی شده است؟

(سراسری ۸۶)

- ۱) رسمیت شیعه، برای پیروان دیگر مذاهب اسلامی حق قائل نمی‌شود.
- ۲) پیروان دیگر مذاهب اسلامی در تمام زمینه‌های حقوقی طبق فقه خودشان آزاد هستند.
- ۳) رسمیت شیعه در امور ملی شامل مناطقی که اکثریت آن پیروان یکی دیگر از مذاهب باشند، نمی‌شود.

۴) پیروان دیگر مذاهب در انجام مراسم مذهبی طبق فقه خودشان آزادند و در احوال شخصیه و تعلیم و تربیت دینی رسمیت دارند.

۲۵- براساس اصل امنیت قضایی:

(سراسری ۸۶)

۱) هتک حرمت و حیثیت کسی که به حکم قانون بازداشت یا دستگیر شده به هر صورت ممنوع است.

۲) در همه دادگاه‌ها طرفین دعوا حق انتخاب وکیل دارند، مگر در موارد خاص و به دلایل امنیتی.

۳) هرگونه شکنجه برای اقرار یا کسب اطلاع ممنوع است، مگر به حکم شرع از طریق اعمال تعزیر.

۴) هتک حرمت اشخاص ممنوع است، مگر به حکم حاکم شرع از طریق تعزیر.

۲۶- براساس اصل قانونی بودن مجازات مقرر در قانون اساسی:

(آزاد ۸۶)

۱) در صورتی که مجازاتی را قانون مقرر نداشته باشد، قاضی موظف است برای یافتن مجازات به فتاوای معتبر مراجعه نماید.

۲) تشخیص جرم قانوناً با قاضی است و در صورت سکوت قانون، وی می‌تواند برای اعمال مجازات قانونی به فتاوای معتبر مراجعه کند.

۳) قاضی حق تفسیر موسّع ندارد. اما می‌تواند برای یافتن و اعمال مجازات قانونی، با استفاده از قاعده قیاس، به دیگر قوانین مراجعه کند.

۴) حکم به مجازات و اجرای آن باید تنها از طریق دادگاه صالح و به موجب قانون باشد.

۲۷- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران:

(سراسری ۸۷)

۱) حاکمیت را از آن مردم می‌داند که از طریق روحانیت اعمال می‌شود.

۲) قدرت را از آن خداوند می‌داند که از طریق مردم اعمال می‌شود.

۳) بر محور حاکمیت الهی و براساس ولایت مطلقه است.

۴) مبتنی بر مشیت الهی است که براساس تشخیص فقهای شورای نگهبان اعمال می‌شود.

۲۸- طبق قانون اساسی وظیفه دیوان محاسبات کشور رسیدگی به کلیه حساب‌های دستگاه‌های دولتی است که .... (سراسری ۸۷)

- ۱) از هر گونه درآمد غیر از بودجه استفاده می‌نمایند.
- ۲) به‌نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند.
- ۳) مستقیماً از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند.
- ۴) از بودجه کل کشور و یا هر گونه درآمد دیگر استفاده می‌نمایند.

۲۹- براساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران حدود آزادی وکیل در ایران کدام است؟ (سراسری ۸۷)

- ۱) حضور وکیل در کلیه محاکم الزامی است.
- ۲) طرفین می‌توانند برای خود وکیل انتخاب نمایند.
- ۳) به تشخیص دادگاه و درخواست طرفین امکان حضور وکیل وجود دارد.
- ۴) هرگاه دادگاه تشخیص دهد، وکلا می‌توانند در دعاوی حضور داشته باشند.

۳۰- براساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آزادی شغل متضمن کدام شرط است؟ (سراسری ۸۷)

- ۱) تمایل فرد به شغل موردنظر
- ۲) مطابقت شغل با مقررات اسلامی
- ۳) درنظر گرفتن منافع جامعه در انتخاب شغل
- ۴) رعایت مصالح عمومی، ضوابط اسلامی و حقوق سایر افراد جامعه

۳۱- براساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، حدود آزادی بیان چیست؟ (سراسری ۸۷)

- ۱) عدم اخلال به مبانی اسلام و حقوق عمومی
- ۲) عدم تعرض به احکام اسلام
- ۳) عدم تعرض به مبانی حقوق عمومی
- ۴) عدم اخلال به مبانی اسلام

۳۲- طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران: (آزاد ۸۷)

- ۱) ملت ایران براساس اعتقاد دیرینه‌اش به حکومت حقّ و عدل و قرآن به آن رأی مثبت داد.
- ۲) ملت ایران با فتوای امام خمینی (ره) به آن رأی مثبت داد.
- ۳) امام خمینی (ره) آن‌را بنیانگذاری و تأسیس نمود.
- ۴) با فتوای امام خمینی (ره) و اطاعت مردم رسمیت یافت.

۳۳- در ایران آزادی و استقلال تفکیک‌ناپذیرند از این رو ..... (سراسری ۸۸)

- (۱) آزادی احزاب مشروط به حفظ استقلال می‌باشد.
- (۲) حفظ استقلال و آزادی تنها وظیفه‌ی قوه مجریه و مردم است.
- (۳) دولت می‌تواند برای حفظ استقلال عضویت آزاد شهروند را در یک حزب منع کند.
- (۴) سلب آزادی برای مجلس ممنوع است ولی تغییر خطوط کلی مرزی در صلاحیت خاص مجلس است.

۳۴- کدام عبارت، قانونی است؟ (سراسری ۸۹)

- (۱) اصل برائت است مگر در صورت تعقیب و دستگیری قانونی.
- (۲) هیچ مقامی حق ندارد به نام حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور آزادی‌های مشروع را محدود کند.
- (۳) هیچ‌کس نمی‌تواند اعمال حق خویش را وسیله اضرار به غیر یا تجاوز به منافع عمومی قرار دهد.
- (۴) حکم به مجازات و اجرای آن باید تنها به موجب نظر دادگاه باشد.

۳۵- کدام گزینه قانون می‌باشد؟ (سراسری ۹۱)

- (۱) استفاده از زبان‌های محلی و قومی در رسانه‌های گروهی ممنوع است.
- (۲) تدریس ادبیات سایر زبان‌های محلی به جای تدریس زبان فارسی آزاد است.
- (۳) اسناد و مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی باید به زبان فارسی باشد.
- (۴) مطبوعات مجاز به استفاده از زبان‌های محلی و قومی نیستند.

۳۶- اعمال قوه مجریه جز در مواردی که مستقیماً برعهده رهبری گذارده می‌شود، از چه**طریق اعمال می‌گردد:** (سراسری ۹۱)

- (۱) رئیس‌جمهور
- (۲) هیأت وزیران
- (۳) رئیس‌جمهور و وزراء
- (۴) هر یک از مقامات اجرایی کشور حسب مورد

۳۷- با توجه به قانون اساسی، کدام گزینه در مورد نظام مالیاتی کشور صحیح است:**(سراسری ۹۱)**

- (۱) موارد تخفیف مالیاتی به موجب مقررات دولت معین می‌شود.

۲) مالیات به موجب قانون وضع می‌گردد و موارد تخفیف و بخشودگی آن را سازمان امور مالیاتی تعیین می‌کند.

۳) هم موارد تخفیف و هم بخشودگی مالیاتی به موجب قوانین معین می‌شود.

۴) موارد بخشودگی مالیاتی به موجب مقررات دولتی تعیین می‌شود.

۳۸- طبق قانون اساسی، کدام یک از موارد زیر نسبت به شهروندان تکلیف همگانی محسوب می‌شود؟

(سراسری ۹۱)

- ۱) برخورداری از تأمین اجتماعی
 ۲) آزادی انتخاب شغل
 ۳) حق انتخاب وکیل در دادگاهها
 ۴) حفاظت از محیط‌زیست

۳۹- مبنای اصل هشتم قانون اساسی در امر به معروف و نهی از منکر چیست؟

(سراسری ۹۲)

- ۱) مسئولیت همگانی
 ۲) کارآمدی سیاسی نظام
 ۳) مشارکت شهروندان در امور عمومی
 ۴) تعلیم آموزش عمومی

۴۰- کدام یک از آزادی‌ها در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران پیش‌بینی نشده است؟

(سراسری ۹۳)

- ۱) حق گزینش همسر
 ۲) حق شرکت در حزب
 ۳) حق مسکن
 ۴) حق اشتغال

۴۱- به موجب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اعمال حق شخصی:

(سراسری ۹۳)

- ۱) مجوز اضرار به غیر است.
 ۲) دلیل بر منع اضرار به دیگری می‌باشد.
 ۳) مجوز اضرار به منافع عمومی را ندارد.
 ۴) صرفاً در راستای حمایت از مالکیت خصوصی است.

۴۲- درج پرش‌های مربوط به گرایش‌ات سندیکایی و باورداشت‌های سیاسی - اعتقادی در

فرم‌های استخدامی نشانگر.....

(سراسری ۹۳)

- ۱) شایستگی داوطلبان است.
 ۲) توجه دلسوزانه دولت‌ها به آزادی سندیکایی است.

۳) مخدوش کردن آزادی‌ها، به خصوص آزادی سندیکایی است.
 ۴) بی طرف بودن دولت در عرصه استخدامی است.

۴۳- از منظر قانون اساسی، عدم اخلاف به مبانی اسلام، محدودیت وارده بر کدام آزادی است؟ (سراسری ۹۴)

۱) اجتماع   ۲) اطلاعات   ۳) بیان   ۴) شغل

۴۴- اصل ۳۴ قانون اساسی در خصوص حق مسکن خانواده‌های ایرانی و تکلیف دولت به تأمین آن با رعایت اولویت روستانشینان و کارگران، بیانگر کدام مفهوم است؟ (سراسری ۹۴)

۱) عدالت معاوضی و اندیشه دولت ناظم
 ۲) عدالت ترمیمی و اندیشه دولت خدمتگذار
 ۳) عدالت توزیعی و اندیشه دولت رفاه
 ۴) اصل تقدم امور مستضعفین بر سایر امور عمومی

۴۵- حق داشتن وکیل در محاکم، در قانون اساسی چگونه تضمین شده است؟ (سراسری ۹۴)

۱) با نظر دادگاه و درخواست طرفین، امکان حضور وکیل وجود دارد.
 ۲) طرفین می‌توانند برای خود وکیل انتخاب کنند.
 ۳) صرفاً با دستور دادگاه امکان حضور وکیل وجود دارد.
 ۴) حضور وکیل در کلیه دادگاه‌ها الزامی است.

۴۶- حق دادخواهی مندرج در اصل ۳۴ قانون اساسی، دارای چه ماهیت حقوقی است؟ (سراسری ۹۵)

۱) ارشادی و تکمیلی   ۲) غیرمطلق و قابل سلب
 ۳) قابل سلب و قابل محدودیت   ۴) مطلق و غیرقابل سلب

۴۷- به موجب اصل ۲۱ قانون اساسی، در کدام صورت، قیمومت فرزندان به مادر اعطا می‌شود؟ (سراسری ۹۵)

۱) در هر حالتی قیمومت به مادر به دلیل مغایرت با اصل ولایت اعطا نمی‌شود.
 ۲) با در نظر گرفتن مصلحت خانواده، تصمیم و صلاحیت تشخیصی قاضی

- ۳) احراز شایستگی مادر، رعایت غبطه فرزند و نبودن ولی شرعی
 ۴) در صورت طلاق یا فوت شوهر، الزاماً قیمومت به عهده مادر است.

۴۸- حق بر کدام مورد در قانون اساسی، بدون هیچ گونه قید، تضمین شده است؟

(سراسری ۹۶)

- ۱) آزادی عقیده
 ۲) داشتن شغل مناسب
 ۳) داشتن مطبوعات آزاد
 ۴) تظاهرات و برگزاری تجمعات

۴۹- طبق اصل ۴۴ قانون اساسی، بخش دولتی اقتصاد، به کدام صورت در اختیار دولت قرار گرفته است؟

(سراسری ۹۸)

- ۱) مالکیت مشترک
 ۲) مالکیت عمومی
 ۳) مالکیت اختصاصی
 ۴) مالکیت شخصی

۵۰- در خصوص حق انتخاب شغل، عدم مخالفت با کدام مورد، در قانون اساسی صریحاً شرط نشده است؟

(سراسری ۹۸)

- ۱) حقوق دیگران
 ۲) مصالح عمومی
 ۳) اسلام
 ۴) نظم عمومی

۵۱- طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی، استفاده از انفال و ثروت‌های عمومی باید براساس کدام معیار باشد؟

(سراسری ۹۹)

- ۱) مصلحت نظام
 ۲) مصالح عامه
 ۳) منافع عمومی
 ۴) منافع ملی

۵۲- عبارت «آزادی بیان» به چه ترتیبی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران پیش‌بینی شده است؟

(سراسری ۹۹)

- ۱) در قانون اساسی مورد توجه قرار نگرفته است.
 ۲) در اصل جداگانه و مستقلی مورد تصریح قرار گرفته است.
 ۳) صرفاً آزادی بیان در مطبوعات صراحتاً تضمین شده است.
 ۴) رعایت آن در رابطه با سازمان صدا و سیما تصریح شده است.

۵۳- در قانون اساسی، در رابطه با تأمین کدام مورد از حقوق و آزادی‌های ملت، به «درآمدهای حاصل از مشارکت مردم» اشاره شده است؟ (سراسری ۹۹)

- (۱) آموزش و پرورش رایگان
(۲) برخورداری از تأمین اجتماعی
(۳) داشتن مسکن متناسب با نیاز
(۴) امکان اشتغال به کار همه افراد

۵۴- در قانون اساسی، از حق بر تعیین سرنوشت با چه عنوانی یاد شده است؟ (سراسری ۹۹)

- (۱) حق الهی
(۲) حق عمومی
(۳) حق مسلم
(۴) حق همگانی

متن قانون اساسی (اصول ۱ تا ۶۱ و ۱۵۲ تا ۱۵۵)

به انضمام نظریات شورای نگهبان

فصل اول: اصول کلی

اصل اول:

حکومت ایران جمهوری اسلامی است که ملت ایران، بر اساس اعتقاد دیرینه اش به حکومت حق و عدل قرآن، در پی انقلاب اسلامی پیروزمند خود به رهبری مرجع عالیقدر تقلید آیت الله العظمی امام خمینی، در همه پرسی دهم و یازدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و پنجاه و هشت هجری شمسی برابر با اول و دوم جمادی الاولی سال یکهزار و سیصد و نود و نه هجری قمری با اکثریت ۹۸/۲٪ کلیه کسانی که حق رای داشتند، به آن رای مثبت داد.

اصل دوم:

جمهوری اسلامی، نظامی است بر پایه ایمان به:

- ۱- خدای یکتا (لااله الاالله) و اختصاص حاکمیت و تشریع به او و لزوم تسلیم در برابر امر او.
- ۲- وحی الهی و نقش بنیادی آن در بیان قوانین.
- ۳- معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان به سوی خدا.
- ۴- عدل خدا در خلقت و تشریع.
- ۵- امامت و رهبری مستمر و نقش اساسی آن در تداوم انقلاب اسلامی.
- ۶- کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسئولیت او در برابر خدا، که از راه:
  - الف- اجتهاد مستمر فقهای جامع الشرایط بر اساس کتاب و سنت معصومین سلام الله علیهم اجمعین،
  - ب- استفاده از علوم و فنون و تجارب پیشرفته بشری و تلاش در پیشبرد آنها،
  - ج- نفی هرگونه ستمگری و ستم کشی و سلطه گری و سلطه پذیری، قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی را تأمین می کند.

اصل سوم:

دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر به کار برد:

- ۱- ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی.
- ۲- بالا بردن سطح آگاهی های عمومی در همه زمینه ها با استفاده صحیح از مطبوعات و رسانه های گروهی و وسایل دیگر.
- ۳- آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح، و تسهیل و تعمیم آموزش عالی.
- ۴- تقویت روح بررسی و تتبع و ابتکار در تمام زمینه های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی از طریق تأسیس مراکز تحقیق و تشویق محققان.
- ۵- طرد کامل استعمار و جلوگیری از نفوذ اجانب.
- ۶- محو هرگونه استبداد و خودکامگی و انحصارطلبی.
- ۷- تأمین آزادی های سیاسی و اجتماعی در حدود قانون.
- ۸- مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خویش.
- ۹- رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه های مادی و معنوی.
- ۱۰- ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیرضرور.
- ۱۱- تقویت کامل بنیه دفاع ملی از طریق آموزش نظامی عمومی برای حفظ استقلال و تمامیت ارضی و نظام اسلامی کشور.
- ۱۲- پی ریزی اقتصادی صحیح و عادلانه بر طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه های تغذیه و مسکن و کار و بهداشت و تعمیم بیمه.
- ۱۳- تأمین خودکفایی در علوم و فنون و صنعت و کشاورزی و امور نظامی و مانند اینها.
- ۱۴- تأمین حقوق همه جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضایی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون.
- ۱۵- توسعه و تحکیم برادری اسلامی و تعاون عمومی بین همه مردم.
- ۱۶- تنظیم سیاست خارجی کشور بر اساس معیارهای اسلام، تعهد برادرانه نسبت به همه مسلمانان و حمایت بی دریغ از مستضعفان جهان

اصل چهارم:

کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید براساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقه‌های شورای نگهبان است.

۱- نظریه تفسیری شماره ۱۹۸۳-۱۳۶۰/۰۲/۰۸ شورای نگهبان:

بطور اطلاق کلیه قوانین و مقررات در تمام زمینه‌ها باید مطابق موازین اسلام باشد و تشخیص این امر به عهده فقهای شورای نگهبان است. بنابراین قوانین و مقرراتی که در مراجع قضایی اجراء می‌گردد و شورای عالی قضائی (رئیس قوه) آنها را مخالف موازین اسلامی می‌داند، جهت بررسی و تشخیص مطابقت یا مخالفت با موازین اسلامی برای فقهای شورای نگهبان ارسال نماید.

۲- جهت ملاحظه سایر نظریات تفسیری مرتبط با این اصل مراجعه شود به ذیل اصول ۴۳، ۹۱، ۹۶، ۱۱۲ و ۱۷۰

اصل پنجم:

در زمان غیب حضرت ولی عصر "عجل الله تعالی فرجه" در جمهوری اسلامی ایران ولایت امر و امامت امت بر عهده فقیه عادل و با تقوی، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر است که طبق اصل یکصد و هفتم عهده دار آن می‌گردد.

اصل ششم:

در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکاء آراء عمومی اداره شود از راه انتخابات: انتخاب رئیس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراها و نظایر اینها، یا از راه همه پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می‌گردد.

اصل هفتم:

طبق دستور قرآن کریم: "و امرهم شوری بینهم" و "شاوهم فی الامر" شوراها، مجلس شورای اسلامی، شورای استان، شهرستان، شهر، محل، بخش، روستا و نظایر اینها از ارکان تصمیم گیری و اداره امور کشورند. موارد، طرز تشکیل و حدود اختیارات و وظایف شوراها را این قانون و قوانین ناشی از آن معین می‌کند.

اصل هشتم:

در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر وظیفه ای است همگانی و متقابل بر عهده مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به

دولت. شرایط و حدود و کیفیت آن را قانون معین می‌کند. "والمؤمنون و المؤمنات بعضهم اولیاء بعض یأمرون بالمعروف و ینهون عن المنکر."

اصل نهم:

در جمهوری اسلامی ایران آزادی و استقلال و وحدت و تمامیت ارضی کشور از یکدیگر تفکیک ناپذیرند و حفظ آنها وظیفه دولت و آحاد ملت است. هیچ فرد یا گروه یا مقامی حق ندارد به نام استفاده از آزادی، به استقلال سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، نظامی و تمامیت ارضی ایران کمترین خدشه ای وارد کند و هیچ مقامی حق ندارد به نام حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور آزادیهای مشروع را، هر چند با وضع قوانین و مقررات، سلب کند.

اصل دهم:

از آنجا که خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزیهای مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.

اصل یازدهم:

به حکم آیه کریمه "ان هذه امتکم امه واحده و انا ربکم فاعبدون" همه مسلمانان یک امت‌اند و دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است سیاست کلی خود را بر پایه ائتلاف و اتحاد ملل اسلامی قرار دهد و کوشش پیگیر به عمل آورد تا وحدت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جهان اسلام را تحقق بخشد.

اصل دوازدهم:

دین رسمی ایران، اسلام و مذهب جعفری اثنی عشری است و این اصل الی الابد غیر قابل تغییر است و مذاهب دیگر اسلامی اعم از حنفی، شافعی، مالکی، حنبلی و زیدی دارای احترام کامل می‌باشند و پیروان این مذاهب در انجام مراسم مذهبی، طبق فقه خودشان آزادند و در تعلیم و تربیت دینی و احوال شخصیه (ازدواج، طلاق، ارث و وصیت) و دعاوی مربوط به آن در دادگاه‌ها رسمیت دارند و در هر منطقه ای که پیروان هر یک از این مذاهب اکثریت داشته باشند، مقررات محلی در حدود اختیارات شوراها بر طبق آن مذهب خواهد بود، با حفظ حقوق پیروان سایر مذاهب.